

TOPLANTI DEĞERLENDİRMESİ

No.4, NİSAN 2016

2020 YILINDA YAKIN DOĞU GÜNEY ASYA (NESA) BÖLGESİ STRATEJİK ÇALIŞMALAR ZİRVESİ

2016 Stratejik Çalışmalar Zirvesi 31 Mart-03 Nisan 2016 tarihlerinde Ankara'da yapılmıştır. Zirve, Yakın Doğu Güney Asya (NESA) Stratejik Çalışmalar Merkezi ile Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin (ORSAM) ortaklığında organize edilmiştir. Zirve, Kuzey Afrika, Ortadoğu, Güney Asya, Orta Asya ve Avrupa'ya uzanan 35 ülke 77 farklı kuruluştan 133 katılımcıyı bir araya getirmiştir.

“2020 Yılında NESA Bölgesi” başlıklı zirve toplantısında söz konusu bölgelerdeki acil güvenlik kaygıları tespit edilmeye, bölgenin geleceğini şekillendirecek stratejik değişimler analiz edilmeye çalışılmıştır. Açılış oturumu ve çalışma grubu oturumlarından oluşan Zirve, akademik ve politik camia kapsamında fikir alışverişine ortam sağlamıştır. 2 gün boyunca, Zirve'de küresel siyasi ve ekonomik düzenin değişen doğası incelenmiş; ortak güvenlik sorunlarına çözüm getirmek için geniş bölgesel ve küresel bir stratejiyle açıkça belirtilen ortak bir eylem planına duyulan ihtiyaç üzerinde durulmuştur. Açılış oturumunun ardından üç oturum daha gerçekleştirilmiş, sonraki üç gün boyunca ise beş alt-bölgesel çalışma grubu Kuzey Afrika, Levant, Körfez, Orta Asya ve Güney Asya hakkında tartışmalar yapılmıştır.

Zirve 31 Mart akşamı NESA Akademik Başkanı Dr. Roger Kangas ve ORSAM Başkanı Doç. Dr. Şaban Kardaş'ın açılış konuşmaları eşliğinde, katılımcıların karşılanması ve NESA'nın ev sahipliğinde düzenlenen akşam yemeği ile başlamıştır. Yemek sırasında T.C. Dışişleri Bakanlığı Siyaset Planlama Genel Müdürü Büyükelçi Altay Cengizer Türk dış politikası ve Türkiye-ABD ilişkileri hakkındaki görüşlerini paylaşmıştır.

1 Nisan sabahı, “Küresel Güçler ve Uluslararası Ortam” konulu açılış oturumunda; PIR Center'dan (Rusya Politik Araştırmalar Merkezi) Dr. Vadim Kozyulin'in, CEPS'ten (Avrupa Siyasi Araştırmalar Merkezi) Prof. Steven Blockmans'ın, Şanghay Jiao Tong Üniversitesi'nden Dr. Chen Yiyi'nin; ORSAM'dan (Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi) Dr. Şaban Kardaş'ın ve NESA'dan (Yakın Doğu - Güney Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi) Dr. Richard Russell'in konuşmalarına yer verilmiştir. Konuşmacılar terörle mücadele, enerji, göç ve nükleer silahların yayılması gibi çeşitli konulara değinmişlerdir. Sunumlarda dış güçlerin üstlendikleri rolün zorluğuna ve aralarındaki yoğun rekabete dikkat çekilmiştir. Oturumun ardından soru-cevap bölümüne geçilmiştir.

Açılış oturumunun ardından üç oturum daha gerçekleştirilmiş, sonraki üç gün boyunca ise beş alt-bölgesel çalışma grubu Kuzey Afrika, Levant, Körfez, Orta Asya ve Güney Asya hakkında tartışmalar gerçekleştirmiştir.

1 Nisan akşamı ORSAM Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne ve Ankara Kalesi'ne kültürel geziler organize etmiş ve sonrasında da şehir merkezinde akşam yemeği düzenlemiştir.

Aynı gün öğleden sonra yapılan ikinci oturumda “Mülteciler ve Göç Eğilimleri” konusuna yer verilmiştir. Oturumda RCSS'den (Bölgesel Stratejik Araştırmalar Merkezi) Prof. Imtiaz Ahmed, CIDOB'dan (Barselona Uluslararası İlişkiler Merkezi) Moussa Bourekba, Al-Nahrain Stratejik Araştırmalar Merkezi'nden Hamza Shareef Hasan Al-Jubouri, IEMed'den (Avrupa Akdeniz Enstitüsü) Xavier Aragall, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'nden Prof. Başak Yavcan söz almıştır. Konuşmacılar Suriye'deki iç savaşın ve diğer bölgesel çatışmaların tetiklediği insanlık dramının üzerinde durmuşlardır. Ayrıca Türkiye, Ürdün ve Lübnan gibi komşu ülkelerin ödediği bedele de dikkat çekmişlerdir. Bazı konuşmacılar da ABD, Avrupa ve bölgedeki petrol üreten ülkelere mülteci krizi konusunda sorumluluk adına çağrıda bulundular.

2 Nisan günü öğleden sonra “İŞİD ve NESA Bölgesinde Radikalleşme Eğilimleri” konulu üçüncü bir oturum gerçekleştirilmiştir. Afganistan'dan (Savaş ve Barış Araştırmalar Merkezi'nden Halimullah Kousary), Bangladeş'ten (BEI'den (Bangladeş Girişimcilik Enstitüsü) Shahab Enam Khan), Ürdün'den (KAADS'dan (Stratejik Araştırmalar Merkezi) Tümgeneral Mohammed Farghal), Türkiye'den (Dışişleri Bakanlığı'ndan Fatma Ceren Yazgan) araştırmacılar ülkelerindeki aşırıcılığın kökenini ele almışlardır. Tüm dinlerde bir tür radikalleşmenin yaşandığı konusunda hemfikir olup,

IŞİD ve diğer aşırıcı grupları kontrol altına almak ve yenmek için tüm ülkelerin işbirliği içinde olması gerektiği üzerinde anlaşmışlardır.

3 Nisan sabahı “NESA Bölgesinde Ekonomik Tablo” başlıklı dördüncü oturum gerçekleştirilmiştir. 2014 yılı Haziran ayından beri düşüşte olan petrol fiyatları gibi pek çok ülkede ekonomik gelişmeyi etkileyen küresel enerji piyasasındaki önemli değişiklikler üzerinde durulmuştur. Bangladeş’ten (BEI’den (Bangladeş Girişimcilik Enstitüsü) Parvez Abbasi), Ürdün’den (SESRIC - Türkiye’den (İslam Ülkeleri İstatistik, Ekonomik, Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi) Büyükelçi Fadi Farasin), Kırgızistan’dan (Asya Bankası’ndan Ermek Niyazov) ve ABD’den (NESA’dan Gawdat Bahgat) araştırmacılar kendi ülke ve bölgelerindeki küresel durgunluk, düşük petrol fiyatları ve demografik değişim konularını ele almışlardır. Yapısal reform ve geniş çaplı ekonomik çeşitlendirmeye ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Ayrıca özel sektörün güçlendirilmesi, yabancı yatırımların teşvik edilmesi ve ekonomik sistemde devletin rolünün azaltılması gerektiğine değinilmiştir.

Öğleden sonra Zirve’nin sonuna gelindiğinde, son değerlendirmeler alınmak üzere; Dr. Şaban Kardaş, Dr. Gawdat Bahgat ve Dr. Roger Kangas’ın kapanış konuşmalarının da yapıldığı kapanış oturumu gerçekleştirilmiştir.

Kuzey Afrika ve Levant

NESA’dan Prof. Anne Moisan’ın başkanlığındaki Kuzey Afrika çalışma grubuna Kıbrıs, Mısır, Fransa, Ürdün, Libya, İspanya, Tunus, Türkiye ve ABD’den katılım gerçekleşmiştir.

Zirve 31 Mart akşamı NESA Akademik Başkanı Dr. Roger Kangas ve ORSAM Başkanı Doç. Dr. Şaban Kardaş’ın açılış konuşmaları eşliğinde, katılımcıların karşılanması ve NESA’nın ev sahipliğinde düzenlenen akşam yemeği ile başlamıştır. Yemek sırasında T.C. Dışişleri Bakanlığı Siyaset Planlama Genel Müdürü Büyükelçi Altay Cengizer Türk dış politikası ve Türkiye-ABD ilişkileri hakkındaki görüşlerini paylaşmıştır.

1 Nisan günü Kuzey Afrika ve Levant çalışma grupları bir araya gelmiştir. 2 ve 3 Nisan'da bu iki çalışma grubu kendi alt-bölgelerine özel meseleler üzerinde durmak için ayrı ayrı toplanmıştır.

Birlikte ve ayrı ayrı gerçekleştirilen oturumlarda Levant bölgesinde IŞİD'in varlığı ve Kuzey Afrika'daki ortakları, radikalleşmenin üstesinden nasıl gelinir, Suriye'ye asker sevkiyatı, geri dönen savaşçılar için hazırlanan programlar, devletin ve sivil toplumun gösterdiği çabalar ve hazırladıkları programlar, Kuzey Afrika'daki mevcut duruma yönelik alınan tedbirler ve hazırlanan programlar, sınır-ötesi dayanışma ve işbirliği, en iyi meslekler, 2020 yılı ve sonrası için bölgenin vizyonu gibi konulara değinilmiş ancak oturumlar bu konularla sınırlı kalmamıştır.

Kuzey Afrika grubu 30 maddeden oluşan bir dizi ayrıntılı politik öneri hazırlamıştır:

1. Irk ayrımcılığı sorunuyla ve ülkelerine geri dönenlerle ilgilenmek amacıyla bölge ülkeleri ve uluslararası camia ile işbirliği kurmak
2. Kapsamlı ulusal diyalog ve problem odaklı görev gruplarına, sivil topluma, düşünce kuruluşlarına ve sivil toplum örgütlerine/enstitülerine (genç sivil toplum örgütleri de dâhil) yer vermek
3. Ülkelerine geri dönenlerle ilgilenmek; girişimleri, programları ve en iyi meslekleri ciddi bir biçimde incelemek ve bunları yerel kontekste uygun hale getirmek için yumuşak ve sert yaklaşımlarda bulunmak

4. “Risk altındaki” gençleri ve geri dönenleri kullanarak IŞİD’in gençleri kendine çekmesine “alternatif” bir mesaj vermek
5. Çeşitli ülkelerde imam eğitimi ve rehabilitasyon merkezlerine “dini uzman” temin etmek için kaynak toplamak
6. Halk için, gençlere de uygun, dini eğitim amaçlı internet siteleri kurmak ve geliştirmek
7. Terör mağdurlarıyla ve aralarında ülkelerine geri dönenlerin de bulunduğu kişiler ile ilgilenmek için programlar hazırlama kapsamında devlet, sivil toplum ve özel sektör arasında işbirliği kurmak
8. Sosyal açıdan zayıf gençlere yönelik sosyal yardım programları hazırlamak için dönüş yapanlardan ve bu insanların temas ve bilgilerinden yararlanmak
9. Kamu hizmeti veren sosyal yardım programlarını imkânları kısıtlı ve zayıf toplumlara ulaştırmak için dönüş yapanlar ve yerel işsiz gençlerle birlikte, emeklilerce organize edilecek olan bölge halkı “gönüllü” grupları oluşturmak
10. “Yeni [ülke adı yazın] vatandaşı”nı desteklemek için Stratejik İletişim Planı adlı hükümet planı oluşturmak ve havayollarını, gazeteleri ve reklam panolarını doldurmak – odak güvenilir, olumlu, bilgilendirici olmalı, umut vaat etmeli ve özellikle gençlere ağırlık vermelidir.
11. Gençlerle ve haklarından mahrum edilen kişilerle, “güven”e odaklanan ve vatandaş olmaktan gurur duyacakları “yeni toplum sözleşmesi” hazırlamak
12. Terörü bahane ederek reformları ertelememek ya da yavaşlatmamak. Uluslararası camia, ülkeleri ani bir terör tehdidi ile karşı karşıya olsalar bile reform yapmaya devam etmeye zorlamalıdır.
13. Katılımcılar ve düşünce kuruluşları yeni fikir ve yaklaşımları destekleyerek, bu çalışma grubundan ve bu gibi toplantılardan çıkan fikirleri desteklemek için kendi etki alanlarını ve Stratejik Araştırmalar Ağı’nı (SSN) kullanmalıdır.

Açılış oturumunun ardından üç oturum daha gerçekleştirilmiş, sonraki üç gün boyunca ise beş alt-bölgesel çalışma grubu Kuzey Afrika, Levant, Körfez, Orta Asya ve Güney Asya hakkında tartışmalar gerçekleştirmiştir.

14. Sınırdaki kontrolün sağlanmasına, ırk ayrımcılığını önlemeye ve güvenliğin artırılmasına yönelik hükümet programları hakkında halkı bilgilendirmek için basın üzerinden yoğun tanıtım yapmak
15. ABD ve AB çok yönlü girişimlerin önünü açmak için ikili programlarını yeniden düzenleyerek/azaltarak bölgesel işbirliğini teşvik etmelidir.
16. Ortak sınır tehditleri, geri dönüş yapanlar ve terörist gruplar hakkındaki istihbarat ve bilgileri çift yönlü ve çok yönlü olarak paylaşmak için bir sistem geliştirmek
17. Geri dönenler ve yeniden entegrasyon programları/girişimleri üzerine çıkarılan dersler ve en iyi uygulamalar için bir fikir paylaşım merkezi oluşturmak ve bu bölgedeki tüm karar alıcılar için hazır hale getirmek
18. AB'yi hem yasadışı göçe çözüm getirmek hem de sınırın ve haklarından mahrum edilmiş toplumların durumunu iyileştirmek için Mağrip-Sahel'e daha fazla yatırım yapmaya ikna etmek
19. Basını ve sosyal medyayı kullanarak Kuran öğretileri ve açıklamaları hakkında halkı ve gençleri eğitmek
20. Her ülkede radikalleştirilen ya da özellikle radikalleşmeye müsait farklı grup ve toplumları bulmak, aynı sınırdaki topluluklar için de yaptıktan sonra bulunan bilgileri paylaşmak
21. Gençlerin hayal kırıklıklarını dışarı vurabilecekleri ve devlet/toplum liderlerinin insanları dinleyebileceği ve soruları yanıtlayabileceği, yerel düzeyde, Ombudsman programına benzeyen yapıcı mekânlar yaratmak
22. Geri dönen radikalleri topluma geri kazandırmaya yönelik programları bir araya getirmek, uzmanlıkları paylaşmak ve ortak programlar hazırlamak
23. Kuzey/Avrupa'daki sivil toplum grupları gibi ortaklıklarla güney-güney sivil toplum işbirliğine yardım etmek
24. Kuruluşlar kurmak ve/veya her ülkenin ihtiyacı/durumuna uygun reformlar yapmak için "pratik" yardım ve araçlar oluşturmak
25. Müslüman nüfusu yoğun olmasına rağmen Hindistan gibi bazı ülkelerdeki gençlerin yabancı savaşçılara katılmamasının nedenini araştırmak
26. Hayal kırıklığına uğramış İŞİD militanları için, beraberinde topluma geri kazandırma programlarının da bulunduğu bir "çıkış kapısı" yaratmak

27. Teröristler ve geri dönenlerle ilgilenmek, bölgesel düzeyde bir dizi yıllık çalışmalara yer vermek için “Bölgesel Füzyon Hücresi” oluşturmak
28. Sınır toplumlarındaki kaçakçılık ve yasadışı ticareti değiştirebilecek girişimci teşebbüsler ve programlar hazırlamak
29. 21. yüzyılda modernliği, idareyi, kimlik ve dini; geniş çaplı, reklamı iyi yapılan küresel bir diyalogla ciddi bir biçimde incelemek için bir Arap forumunun hazırlanmasını teşvik etmek
30. Libya için taleplerde/beklentilerde bulunurken gerçekçi olmak. Ulusal uzlaşma ve kuruluşların kurulması konusunda Libya’ya yapılan acil yardımları uygun hale getirmek.

“Bölgeyi ne bekliyor?” sorusu düşünüldüğünde, grup, statükonun sürdürülemeyeceği konusunda karar kılmış ve önümüzdeki 5 yıl için önemli bölgesel, dini ve siyaseti ilgilendiren reformlar öngörmüştür.

NESA’dan Dr. Jennifer Jefferis başkanlığındaki Levant çalışma grubuna Bangladeş, Belçika, Çin, Hindistan, Irak, Ürdün, İspanya, Suriye, Türkiye, Birleşik Krallık, Özbekistan, ABD ve Yemen’den katılım gerçekleşmiştir. Tartışmada şiddet içeren aşırılığın üzerinde durmak için gereken sistemin kapsamlı bir incelemesi yapılmıştır. “Bölgeyi ne bekliyor?” sorusu düşünüldüğünde, grup, statükonun sürdürülemeyeceği konusunda karar kılmış ve önümüzdeki 5 yıl için önemli bölgesel, dini ve siyaseti ilgilendiren reformlar öngörmüştür.

Katılımcılardan bazıları yakın zamanda Sykes-Picot anlaşmasının iptal edilmesini umduklarını belirtmişlerdir. Arap-İsrail savaşları, Suriye iç savaşı ve Türkiye ve Irak’taki Kürt sorunu gibi konular nedeniyle mevcut bölgesel düzenin sürdürülemez olduğu değerlendirilmiştir. Grup, katılımcıların “Kerry Putin” olarak adlandırdıkları yeni Sykes Picot’un IŞİD veya bir halifelikten ziyade, sürekliliklerinin otoriter devletten daha kalıcı olduğu ispatlanmış olan aşiret dinamiklerinin etkisiyle hareket edebileceğine kanaat getirmişlerdir. Aşiretlerin etkisi dışında tek alternatif daha güçlü sivil toplumların oluşmasıdır fakat otoriter devletlerin varlığı bu seçeneği sınırlamaktadır.

Katılımcılardan biri “Arap dünyasında bilgi üretilmiyor sadece tüketiliyor.” demiştir. Kalıcı reformlar yapabilmek için bu dinamiğin değişmesi gerektiğinden, buna da bilim adamları ve politika yapımcıları bölgedeki yaygın radikalleşme fikirlerine meydan okumaya iten teolojik söylemlerle başlanması gerektiğinden bahsedilmektedir. Bu söylemlerin işe yaraması

kısmen de olsa devletin laikleşmeye ne kadar meyilli olduğuna bağlıdır. Burada dini ve siyasi angajmanların kötü gösterilmesi tehlikesi bulunmaktadır ki bu da sadece dini merak edenleri ötekileştirmektedir.

Yolsuzluk ve haksızlık sorunu defalarca gündeme gelmiş, bölgenin “2. Arab Baharı”na doğru gittiği belirtilmiştir. İsyanlardan sonra bile faydalı olmayan siyasi düzenlere karşı kalıcı bir öfke söz konusudur. Kalıcı reformların getirilmesi gerekirken çok boyutlu fakirliğin beraberinde otoriter rejim giderek güçlenmiştir. Durum böyle olunca, radikalleşmenin kökenine değinilmemiştir. Katılımcılardan birinin de belirttiği gibi “otoriter rejim devam ettiği sürece radikalleşme tehlike arz edecektir.” Demokrasi ve adalet pahasına siyasi güvenlik elde etmeye çalışmak yeni isyanların yolunu açacaktır.

Orta Asya

NESA'dan Dr. Roger Kangas'ın başkanlığındaki Orta Asya çalışma grubuna Afganistan, Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Bangladeş, Çin, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Pakistan, Rusya, Tacikistan, Türkiye, Türkmənistan, Ukrayna, ABD ve Özbekistan'dan katılım gerçekleşmiştir. Açılış oturumu tehlikelere genel bir bakış ile başlamış, üç önemli sorun üzerinde durulmuştur: Orta Asya'daki bilgi, işbirliği ve anlayış eksikliği. Oturumda özellikle devletlerin birbirlerini ve dış güçleri nasıl gördüklerine değinilirken ulus ötesi tehditlerin anlaşılması amaçlanmıştır. Bu sayede zayıflığın ve bölünmenin farkına varılabilecek, ayrıca bazı durumlar için fırsatlar ortaya çıkacaktır. Küresel ısınma, suyun yönetimi ve enerji gibi uzun vadeli sorunlardan da bahsedilmiştir. Çoğunluk bu sorunların Orta Asya'da eskiden/günümüzde var olduğunu kabul etse de, bölgesel aktörlerin bu sorunları çözmek için işbirliği yapacağına dair izlere rastlanmamıştır. Bugüne kadar pek çok tartışma yapılmış ancak işbirliği içinde somut olarak faaliyete geçilmemiştir.

Önce Zirve boyunca ele alınan “Afganistan Orta Asya’ya dâhil midir?, Orta Asya’ya yoğunlaşan gruplara Afganistan katılabilir mi?” konuları gündeme getirilmiştir. Farklı görüşler dile getirilmiş ve bu görüşler sıklıkla daha yaygın bir sorun olan “bağlantısallık” –Orta Asya ülkeleri ekonomi, güvenlik ve siyaset alanındaki bölge üstü çabaların parçası olabilir mi?- ile ilişkili olmuştur. Konuya ilişkin görüşler Afganistan’ın Orta Asya’ya dâhil olmadığı, fakat bölgenin güvenliğinde tamamlayıcı rol oynadığı yönünde olmuştur.

Oturumlarda bahsi geçen bir diğer konu ise dış güçlerin rolü olmuştur. “Orta Asya’da Çin ve Hindistan arasında rekabet var mıdır?” sorusu için belirtilen görüşler, özellikle iki ülkenin gerekçe ve kabiliyetlerinin hâlihazırda gelişmekte olması sebebiyle karışık olmuştur. ABD bölgede etkili bir aktör müdür? konusunda ortak kanı ABD’nin, 5+1 görüşmelerinde de görüldüğü gibi, hala sınırlı bir rol oynadığı ama sonuç olarak diğer ülkeler kadar (Rusya gibi) önem arz etmediği yönünde olmuştur. Bu ülkeler Orta Asya’ya bölge olarak ortak bir vizyon ve kimlik oluşturma konusunda yardım eder mi? sorusu için muhtemelen hayır – bu ülkeleri ilgilendiren bir konudur, sadece birlikte çalışma yarar sağladığında olabilir. Hâlihazırda bölge sınırları ötesinde böyle bir durum söz konusu değildir.

İkinci oturumda bölgedeki daha yaygın tehlike ve sorunlara değinilmiştir. Bazı katılımcılar bölgedeki “dönüşüm” sorununa ve siyasi güçlerin daha iyi anlaşılması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Sonuç olarak “Sovyet dönüşümü sonrası” Orta Asya algısının değişmesi gerektiği belirtilmiştir. “Devlet kurma” süreci, mevcut şartlar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu sayede ülkelerdeki siyasi ve sosyal güçler daha iyi açıklanacaktır.

Oturumun enerji güvenliği bölümünde, dış aktörlerin enerji entegrasyonuna arabuluculuk yapma ya da engel olma açısından hala önemli oldukları görülmüştür. Her seferinde gündeme gelen “bağlantı”

Oturumun enerji güvenliği bölümünde, dış aktörlerin enerji entegrasyonuna arabuluculuk yapma ya da engel olma açısından hala önemli oldukları görülmüştür. Her seferinde gündeme gelen “bağlantı” konusu tartışılmıştır. Orta Asya’nın, Hazar Deniz’i vasıtasıyla Afganistan ve yaptırımlar sonrası İran üzerinden güneye doğru bağlanması mümkün müdür yoksa gelecekte de Rusya ve Çin yolları mı kullanılacaktır?

konusu tartışılmıştır. Orta Asya'nın, Hazar Deniz'i vasıtasıyla Afganistan ve yaptırımlar sonrası İran üzerinden güneye doğru bağlanması mümkün müdür yoksa gelecekte de Rusya ve Çin yolları mı kullanılacaktır? Çalışma grubu üyeleri bu bağlamda vize ve vergilerin düzenlenmesi ve TAPI Boru Hattı gibi faydalı projeler yapılması konularından bahsetmişlerdir. Tüm bu konular hakkında "Bu projeleri kim finanse edecek?", "Orta Asya ülkeleri arasında bölgenin lideri kim olacak?" şeklinde sorular yöneltildi, fakat yanıtsız kaldı. Bölgedeki devletler uzun vadede kendi çıkar ve hedeflerini belirlemede oldukları için bölgesel işbirliği konusundaki bahsi geçen soruların cevaplanması hala zor olmaktadır.

Orta Asya ülkelerinin gerçek anlamda ilişki kurabilmeleri için devletlerin bireysel olarak birlikteliğin önemli olduğuna inanmaları gerekmektedir. Gerek ülkenin ekonomik anlamda gelişmesi açısından gerekse uzun vadede güvenlik yönünden istikrarlı ülkeler yaratmak için "bağlantı" konusu ulaşılmak istenen, ancak üzerinde çalışılmayan bir hedef olmaya devam etmektedir. Rusya, Çin veya İran gibi dış güçlerin bölgenin bütünleştirilmesinde rol alabileceği yönünde düşünülse bile, sonuçta bu da ülkelerin kendilerine bağlıdır.

2 Nisan günü yapılan iki oturumda aşırıcılık ve radikalizm konularına değinilmiş, ayrıca Orta Asya'da din ve kültür konuları genel hatlarıyla tartışılmıştır. Peş peşe yapılan tartışmalar sırasında açıkça ifade edilen duygu ve düşünceler tartışılan konuların hassas konular olduğunu açıkça göstermiştir. "Siyasal İslam" kavramı derinlemesine tartışılmıştır. Katılımcılar gerçekte var olan ve ideal bir "İslam Devleti"nin felsefi boyutlarını geçmişten ve günümüzden örnekler vererek tartışmışlardır. İslam ilkelerinin yönetimde ve hukukta kullananların dışında, medyanın ve siyasi tartışmaların odağı olan radikaller ve aşırıcılar da bulunmaktadır. Aslında, köktencilik ve cihatçılık gibi ifadeler daha sık kullanıldıkça, siyasi İslam kavramını incelemek ve anlamak da zorlaşmaktadır. İslam devleti konusuna gelince; İran, Pakistan, Afganistan ve Bangladeş gibi hukuk ve siyaset alanında İslam ilkelerine bağlılığı olan komşu ülkeler meşru yönetim şekillerini denemiş olan ülkeler için örnek teşkil etmektedir. Bu örnekler İŞİD'in İslam anlayışına taban tabana zıttır. Benzer şekilde, vatandaşların inanç özgürlüğüne sahip olduğu ülkeler laik kalabilirler mi? Devlet yönetimi ve inanç özgürlüğü nasıl dengelenir? Pratikte bu kavramlar Orta Asya için ne anlama gelmektedir? İki oturumda da acil ve pratik hususlar üzerine yoğunlaşmıştır. "İŞİD'in Orta Asya'ya ilerlemesi mümkün mü? Orta Asya'dan gelen yabancı savaşçıların Orta Asya'ya geri dönmesi hakkında neler söylenebilir? İŞİD bölgeye daha da yayılıp Afganistan'a ya da Pakistan'a ulaşabilir mi? Toplumun aşırıcılık söylemlerinden etkilenmeye en müsait üyeleri hangileridir ve ilgili ülkeler bu konuda ne gibi önlemler alabilir?" Her ne kadar yukarıda sözü geçen sorulara belirli, somut bir cevap vermek zor olmuş olsa da, çalışma grubu üyeleri "sert güç"

kullanımındansa “yumuşak güç” stratejilerine ihtiyaç duyulduğunu vurgulamışlardır. Bunun sebebi ise ilkinin hapisten fazlasını ve askeri faaliyetleri gerektiren karmaşık bir olgu olmasıdır. Ayrıca sert güç kullanımı daha büyük sorunlar yaşanmasına sebep olacaktır. Dini eğitim konusu da pek çok kez dile getirilmiştir; çünkü IŞİD’in düşünceleri dini eğitim aşamasında doğrudan ele alınabilecektir. Sivil Toplum Kuruluşlarından ne derecede yardım alınabilir? Bölge dışındaki kuruluşlar sürece dâhil olabilir mi yoksa dâhil olmaları Orta Asya Hükümeti’nin sorunları ele alma çabalarını zora mı sokar?

“Siyasal İslam” kavramı derinlemesine tartışılmıştır. Katılımcılar gerçekte var olan ve ideal bir “İslam Devleti”nin felsefi boyutlarını geçmişten ve günümüzden örnekler vererek tartışmışlardır

3 Nisan’da yapılan son oturumda ise Güney Kafkasya’da Dağlık Karabağ’a yakın bölgeler hususunda Ermenistan ve Azerbaycan arasında meydana gelen çatışmalar üzerinde durulmuştur. Grubun başlıca ilgilendiği konulardan birincisi çatışmanın iç yüzünü, Bağımsız Devletler Topluluğu (CIS) ve Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü’ne üye ülkelere doğuracağı yasal sonuçlara yer vererek anlamak; ikincisi ise çatışmanın Orta Asya ve bölgenin genelinde ne gibi sonuçlar doğurabileceğini kavramak olmuştur. Tartışmada birinci konu üzerinde durulmuş, çatışmanın sızması halinde Kolektif Güvenlik Antlaşması’nın 5. maddesindeki kolektif savunma ibaresi gereği diğer üye ülkelerin de çatışmaya dâhil olacağına değinilmiştir. Bölgeye komşu ülke olarak Türkiye de çatışmanın devam etmesinin doğurabileceği olası sonuçları gözden geçirmektedir. Orta Asya ülkelerinin gösterdiği tepkiler ise daha temkinli olmuştur. Şu sıralar Güney Kafkasya’da yaşanan olayların Hazar Denizi’nin batısındaki ülkeleri derinden etkilemesi beklenmemektedir. Dış güçlerin müdahalesi de, çatışmanın devam etmesinin bu güçler için ne gibi faydalar sağlayacağı açısından gündeme gelmiştir. Rusya, İran, Türkiye ve ABD’nin bölgedeki çatışmadan fayda sağlamayan ülkeler olarak bilinirken, adı geçen ülkelerdeki aktörlerin bölgedeki istikrarsızlıktan çıkar sağlayabileceği yönünde görüşler de belirtilmiştir. Güney Kafkasya’daki her türlü çatışma bölgenin entegrasyonuna ve bölgeler arası ticaret ve geçişe zarar verecektir.

Çalışma grubunun birlikte hazırlayacağı raporun, yeri ve zamanı belirlenmek üzere ilaveten yapılacak en az iki buluşmayı takiben, 2017’de tamamlanması kararlaştırılmıştır. Çalışma grubu planının son hali, çalışma grubunun başkanı tarafından çalışma grubu üyeleri ile birlikte

kararlaştırılacaktır. 2018 Stratejik Çalışmalar Zirvesi'nde çalışmanın son halinin sunumu yapılacaktır. Hazırlanan rapor Stratejik Çalışmalar Ağı'nın internet sayfasında yayınlanacak, başka yerlerde de yayınlanmak üzere uyarlaması yapılacaktır.

Güney Asya

NESAs'dan Profesör John Gill ve Ali Jalali'nin birlikte başkanlık ettiği çalışma grubuna Afganistan, Bangladeş, Hindistan, Ürdün, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, Türkiye ve ABD'den katılım olmuştur.

Bölgeyi ilgilendiren konuların tartışıldığı, Çin, İran, (sözde) IŞİD ve deniz güvenliği başlıklı dört oturum gerçekleştirilmiş, son oturumda alt grupta atılacak son adımlara değinilmiştir.

Çin: Çin üzerine yapılan tartışma hakkında katılımcılardan biri gidişatın olumlu olduğunu dile getirmiştir. Açılış konuşmacıları, Çin'in tutumunun iç ve dış sebepleri (iç sebeplere ağırlık verilmiştir), Çin'in geniş jeo-stratejik vizyonunda Güney Asya'nın yeri gibi konulara değinmişlerdir. Tartışma boyunca, bütün katılımcıların gündeminde Çin'in bölgede değişen rolü, Çin'in iç dinamikleri (demografi gibi) ve ABD ve Çin arasındaki ilişkiler gibi konular yer almıştır. Özellikle yükselen Çin ile yapılan angajmanların sunduğu fırsatlar da vurgulanmıştır. Katılımcıların çoğu, bölge ülkelerinin Çin'in büyüyen varlığından, ulusal güvenlik kaygılarından vazgeçmeksizin veya göz ardı etmeksizin yararlanacak şekilde hareket etmelerinin önemine

de değinmişlerdir. Bir katılımcı Çin-Hindistan ilişkilerine yeni bir gerçeklik ve olgunluk geldiğini belirtirken, diğer katılımcılar ise Çin-Pakistan Ekonomik Koridorunun, Pakistan açısından dengeleri değiştirebilecek potansiyeli olduğu ve Pakistan'daki genç nüfusun "insan güvenliği"ni geliştirmek için bir fırsat olduğundan bahsetmişlerdir. İpek Yolu Ekonomi Kuşağı ve Çin-Pakistan Ekonomik Koridorundaki hedeflerin henüz hayata geçirilmediği, bölgenin gelişmesi için Çin-Hindistan ilişkilerinin önemli olduğu, Çin'in Afganistan ile bağlantısının gelişmeye devam ettiği, özellikle de Çin'in Orta Asya ülkelerindeki girişimleri ile Çin-Pakistan koridoru arasında fazla bir ilişki olmadığı için Afganistan'ın dışarıda kaldığı yönündeki konulara da dikkat çekilmiştir.

3 Nisan'da yapılan son oturumda ise Güney Kafkasya'da Dağlık Karabağ'a yakın bölgeler hususunda Ermenistan ve Azerbaycan arasında meydana gelen çatışmalar üzerinde durulmuştur.

İran: İran üzerine yapılan tartışmaların ana konularından biri de olanaklar olmuştur. Katılımcıların çoğu yaptırımların kaldırılmasıyla İran'la ticari işbirliğinde büyük potansiyelin olduğunu belirtmiş, hatta katılımcılardan bazıları İran-Pakistan boru hattı projesinin Hindistan ve Bangladeş'i de kapsayacak şekilde büyütülmesi yönünde önerilerde bulunmuşlardır. Bunun yanında bazı katılımcılar da Güney Asya ülkelerinin, İran ile ticaret başlatmaya uğraşırken aşırı rekabetle karşı karşıya kalabileceklerine dikkat çekmiş; ayrıca İranlıların Güney Asyalılara kıyasla daha dinamik olan Avrupalılar ile daha rahat ilişkiler kurabileceğine de değinilmiştir. Bazı grup üyeleri, İran'ın son yıllarda doğuya yönelen dış politikasının oldukça başarılı olduğunu fakat İran'ın Güney Asya ile ilişkilerinde güven artırmanın çok daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. İran'ın Arap dünyası ile ilişkilerindeki gerginlikler sebebiyle İran'la ilişkiler zor olmaya devam edecek; çünkü Güney Asya ülkelerinin İran ve komşu Arap ülkeleri arasındaki karmaşık ortamda var olması kısa vadede Güney Asyalılar için büyük sıkıntılar doğuracaktır. Katılımcılardan biri "Bu sıkıntılar bizlere İran ile bölgesel ilişkilerin ideolojik boyutunu hatırlatmaktadır." demiştir. Katılımcıların birçoğu İran'ın iç dinamiklerinin öneminden bahsetmişlerdir. Bazıları kısa vadede büyük değişiklik beklemedikleri yönünde tahminlerde bulunsalar da ülke içi gelişmeler İran'ın dış politikadaki tutumunu şekillendirecektir. Bu ortak görüş İran'ın dış politikasındaki dört sebebi ile de güzel uyuşmaktadır. Bunlar güvenlik,

bölgesel bağlantı, göç/mülteciler, narkotik ve uluslararası suçlar gibi ülkeler arası meseleler olarak sıralandırılabilir.

Sözde İŞİD: Bütün grup üyeleri bir grup aşırıya meşruiyet veriyormuş gibi okunan “İslam Devleti” kavramının yaygınlaşmasına karşı çıkmıştır. Çoğunluğun görüşü DAES’in göz ardı edilemeyeceği ve Güney Asya’nın DAES’e cazip gelmeye devam edeceği yönünde olsa da, Güney Asya’da kitlelere yönelik büyük bir DAES tehdidinin bulunmadığına değinilmiştir. Katılımcılardan birine göre DAES’in Güney Asya’da doğrudan faaliyete geçmesinin, Güney Asya’nın başka aşırı gruplarla dolu olması dolayısıyla zordur. Bunun yerine, yönetimdeki zayıflık ve siyasi boşluğun hoşnutsuzluğa sebep olabileceği ve aşırı uç öğeler de olsalar Güney Asya’daki bazı grupların bundan faydalanabileceği endişesi bulunmaktadır. Katılımcılardan biri bu olasılığı soru ile “İŞİD mi Güney Asya’ya geliyor yoksa Güney Asya’ mı İŞİD’e doğru gidiyor?” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir katılımcı da yerel grupların saldırılar düzenlediğini, ardından İŞİD üyesi olduklarını söylediklerini, İŞİD liderlerinin de bunu doğruladığını belirtmiştir. Bu durumu “şirket birleştirme” yaklaşımı olarak ifade eden katılımcı, sözde bazı İŞİD militanlarının Güney Asya’da evlerine yakın yerlerde liderlik ilan edebilmek için nedenler aradıklarını, Suriye’de ise DAES hiyerarşisi Arapların ve Avrupalıların idaresinde olduğundan durumun farklı olduğunu sözlerine eklemiştir. Bunun yanında, başka bir katılımcı da özgür toplumların savunucuları olarak siyasi görüş ayrılıklarının İŞİD radikalizmiyle karıştırılmaması gerektiğine dikkat çekmiştir. Katılımcılar ayrıca Avrupa’da, özellikle Birleşik Krallıkta yaşayan geniş Güney Asyalı diaspora toplulukları için duydukları endişeyi de dile getirmişlerdir. Bu topluluklardaki genç erkekler Suriye’ye gidip hem Avrupa’daki topluluklarından hem de kendi ülkelerinden başka erkekleri kendilerine katılmaya ikna etmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğu İŞİD’in uluslararası suç şebekeleriyle de bağlantıları olduğu yönünde tartışmalar yapmış, hatta bir katılımcı İŞİD’in şebekeler için çok uygun bir iş modeli olduğunu da dile getirmiştir. Yine birçok katılımcı bölgesel düzeyde DAES’in yayılmasını engellemek ve ülkede ve bölgede istikrarı sağlamak amacıyla ABD’nin Afganistan’da askeri varlığını sürdürmesi gerektiği fikrine olumlu bakmışlardır. Tartışmanın bir başka önemli konusu ise söylemdir. Bir başka katılımcı ise genç bir adamın odasından dışarı çıkmadan köktenci olabildiği bir çağda sayıların ideoloji kadar önemli olmadığını söylemiştir. Örgüte alımların sadece sosyal medya üzerinden yapılmadığına dikkat çekerken, radikalleşme sorunlarını ele almak için Google ve Facebook gibi şirketlerle yapılacak seminerlerin faydalı olabileceğini de sözlerine eklemiştir. Ruhban sınıfının ve iş sağlanmasının ne kadar önemli olduğunu vurgularken radikalleşme tehlikesinin altından kalkabilmek için klişeleşmiş karşı söylem temalarının aşılması gerektiğini de öne sürmüştür. Başka bir katılımcı ise bir üst seviyeye çıkarak “söylem biz olmalıyız” ve “onlar bize karşı söylem oluşturmaldır” demiştir. Oturumun sonunda, grup üyelerinin çoğunluğu Güney Asya ülkelerini DAES’e karşı biran önce işbirliğine

davet etmiştir. Diğer bir katılımcı da kimsenin hatta istihbarat teşkilatlarının bile IŞİD'ten hoşlanmadığını belirtmiştir.

Deniz Güvenliği: Hint Okyanusu Bölgesinde deniz güvenliği sorunları üzerine bir tartışma yapılmıştır. Geleneksel ve geleneksel olmayan güvenlik anlayışlarına değinilmiştir. Geleneksel güvenlikte Hindistan, ABD ve Çin donanmalarının bölgedeki rolü, kıyı anlaşmazlıkları, Deniz İkmal Yolları'nın (SLOC) bölgedeki ve bölge dışındaki ülkeler için güvenliği ve Hint Okyanusu Bölgesi'ndeki terör, korsanlık, kaçakçılık ve benzeri yasadışı faaliyetler gibi konular tartışılmıştır. Birleşik Görev Kuvveti 150 ve 151, bölgedeki geleneksel tehditleri kontrol altına alan değerli bir varlık olduğu gibi, uluslararası koordinasyon mekanizması tarafından desteklenerek Hindistan, Çin ve bu mekanizmaya üye olmayan ülkelerin donanmalarıyla çatışmayı da önlemektedir. Çin'in Hint Okyanusu Bölgesi'nde şimdiki ve gelecekteki olası varlığı konusunda güçlü bir görüş birliği sağlanmamış, fakat Çin'in bu yöndeki ilgisi ve yaşanan gelişmelerde

Çin'in de hesaba katılması gerektiği çoğunluk tarafından kabul edilmiştir. Geleneksel olmayan güvenlik kaygıları üzerinde de aynı oranda durulmuştur. Bazı katılımcılara göre Hint Okyanusu Bölgesi ve çevresindeki meseleleri düşünürken geleneksel olmayan alanlarda daha acil olan sorunların ele alınması zorlaşmıştır. Katılımcıların endişelendikleri konular arasında su ürünleri ve tehlike altında olan 16 ülkeden dokuzunun Güney Asya'da bulunması sebebiyle yükselen deniz seviyeleri olmuştur ki bu durum hızla yükselen nüfus sebebiyle daha da tehlikeli hale gelmektedir. Çalışma grubu üyelerinden bazıları ara bağlantısallığın oluşturulacağı konusunda emin konuşurken, bağlantısallık arttığında sağlık güvenliği gibi alanlarda başka tehlikelerin ortaya çıkacağı yönündeki endişeler de dile getirilmiştir. Ayrıca katılımcıların çoğu denizciliğe ait altyapı eksikliğinden bahsetmiş, "mavi ekonominin" üzerinde durmanın ve Hint Okyanusu Bölgesine daha bilimsel yaklaşmanın çok umut vadettiğini; bu sayede de Güney Asya hükümet ve şirketlerinin vizyonlarını "kıta zihniyetinin"

NESA'dan Profesör John Gill ve Ali Jalali'nin birlikte başkanlık ettiği çalışma grubuna Afganistan, Bangladeş, Hindistan, Ürdün, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, Türkiye ve ABD'den katılım olmuştur.

Bölgeyi ilgilendiren konuların tartışıldığı, Çin, İran, (sözde) IŞİD ve deniz güvenliği başlıklı dört oturum gerçekleştirilmiş, son oturumda alt grupta atılacak son adımlara değinilmiştir.

ötesinde genişletebileceklerini belirtmişlerdir. Grup içinde fazla derine inilmeden tartışılan bir diğer konu da deniz sınır anlaşmazlıkları olmuştur. Grup üyeleri bölgedeki hükümetlerin tepkili olduklarını, geçmişte takılıp kaldıklarını, geleceğe bakamadıklarını öne sürmüşlerdir. Katılımcılardan biri “sorunlarımızı geleceğe taşıyoruz” demiştir. Başka bir katılımcı ise Bengal Körfezi’nde yapılan anlaşmaların “karşılıklı dayanışma anlayışının gelişmesi” ve bu tarz anlaşmazlıklara ya hep ya hiç mantığından çok herkes kazansın mantığıyla yaklaşılması açısından iyi bir işaret olduğunu vurgulamıştır. IŞİD üzerine yapılan tartışmada olduğu gibi denizel alanlarda da işbirliği ihtimali masaya yatırılmıştır. Sağlam, bölgesel bir güvenlik yapısının olmaması çoğunluğu göre üzücü bir durum olarak görülmüştür. Var olan uluslararası gruplaşmaların ve rejimlerin hiçbiri eskiden beri gerçek bir dayanışma için etkili yerler olmamıştır, ama grup bu konunun Hint Okyanusu kıyısında yer almayan ülkeleri de katmak için gelecekte araştırılacağını belirtmişlerdir. Herkes insani yardımı/afet yardımındaki uluslararası işbirliğinin özellikle önemli olduğunu ve bunun iklim değişikliği üzerine bilimsel işbirliğiyle birleştirilmesi gerektiğini bildirmişlerdir. Bu düşüncüler sayesinde çalışma grubu, daha geniş Hint Okyanusu Bölgesinde kaynakları ve rekabeti idare etmek için kurumlar inşa etmenin önemini kavramıştır.

Körfez

NESA’dan Dr. Richard Russel’in başkanlığındaki çalışma grubuna Afganistan, Bangladeş, Kanada, Çin, Mısır, Hindistan, İran, İtalya, Ürdün, Pakistan, Katar, Rusya, Sri Lanka, Türkiye, Birleşik Arap Emirlikleri, Birleşik Krallık, ABD ve Yemen’den katılım gerçekleşmiştir.

Çalışma grubunun yoğunlaştığı ancak sınırlı kalmadığı konular aşağıdaki gibidir:

- Bölgede ABD’nin dış politikasının yönü hakkında epey endişeli bir ortam söz konusu olmuştur. Katılımcılar ABD politikasındaki belirsizler hakkındaki şikâyetlerini dile getirmişlerdir.
- Katılımcıların pek çoğu Obama yönetiminin Suriye’de kimyasal silah kullanımına çektiği kırmızı çizginin ve ABD’nin askeri gücü dönüm noktası olarak kullanmayacağına dair aldığı kararın farkına varmışlardır.
- Yine pek çok katılımcı ABD’nin bölgesel politikasını Arap ülkelerinden İran’a doğru çevirmesini eleştirmiştir. Yapılan nükleer anlaşmanın daha çok İran’ın lehine olduğunu ileri sürmüşlerdir. Suriye’de Esad rejimini ve Hizbullah’ın Esad’ı iktidarda tutmak için verdiği savaşı açıkça destekleyen İran için bu anlaşmayı bir ödül” olarak görmüşlerdir. Yemen’deki karışıklık için de desteğini artıran İran’a verilen bu “ödül”ün kabul edilemez olduğu dile getirilmiştir.

- Grubun Yemen’de uygulanabilecek siyasi son durumu hakkında karamsar tahminlerde bulunmuşlardır. Akıllı ve bilgili katılımcılardan biri ise ileriki yıllarda Yemen’in El Kaide ve IŞİD’in terör faaliyetlerinin yaşandığı bir yer olacağı tahmininde bulunmuştur.
- Bazı katılımcılar Obama yönetiminin İran’la yapılan nükleer müzakereleri durdurması fikrini ortaya atmışlardır.
- Bazı katılımcılar da IŞİD’in Irak’ı bölüp zayıflatmasına izin vermenin İran’ın işine geldiğine dair yorumlarda bulunmuşlardır. Bu katılımcılara göre, Irak’ta İran tarafından desteklenen milis güçlerinin Musul’u geri almak için neredeyse iki yıldır harekete geçmemesi İran’ın neden zayıf bir Irak istediğini açıklamaktadır.
- Birçok katılımcı Obama yönetiminin Suriye’deki muhalif güçleri silahlandırmak için gösterdiği zayıf çabalara sinirlenmişlerdir. Bu zayıflığın sebebi olarak ABD’nin Esad rejimini desteklemek için gizlice Rusya ve İran’la işbirliği yapmaya çalıştığını düşünmektedirler.
- Grup üyeleri Suudi Arabistan-İran gerginliğinin yumuşaması olasılığına da karamsar bakmışlardır. Arabistan’daki idamlar ve Tahran’daki Suudi Arabistan elçiliğinin yakılması gibi olaylardan sonra ilişkiler kötüleşmiştir. Bazı katılımcılar Arabistan’ın İslam Dünyası’nın yükselen lideri İran’a boyun eğiyormuş gibi gözükmesin diye ilişkileri düzeltmeye karşı çıkacağını belirtmiştir.
- Bazı katılımcılar bölgeyi etkisi altına alan El-Kaide ve IŞİD söylemleri için güçlü bir karşı söylem bulunmayışından endişelendiklerini dile getirmişlerdir. El-Kaide ve IŞİD ideolojilerinin Suudi Arabistan’ın desteklediği Vahhabilik’e akımına dayandığını belirtmişlerdir. Suudi Arabistanlıların kurduğu medreseler ve Körfez’de çalışan Güney Asyalı işçiler sebebiyle İslam’ın bu yorumu bölgeyi ve Asya’yı etkisi altına almaktadır.
- Filistin-İsrail meselesi ise konuşulması gereken ama sessiz kalınan bir konu olmuştur. Körfez Arap ülkelerinin kendi milli menfaatleriyle ilgilenmekten, Filistinlilerin içinde bulunduğu zor durumu yüzeysel olarak düşünmekten fazlasını yapamadıklarına dair bir algı oluşmuştur. Üstelik Körfez Arap ülkeleri İsrail’in jeopolitik görüşlerine eskiye nazaran, özellikle de İran’la karşılaştırıldığında, daha fazla katılmaktadır.

Thursday, 31 MARCH 2016

19.30 - 21.00: NESAs Welcome Reception and Dinner

Keynote Address: Amb. Altay Cengizer, Director General for Policy Planning, Ministry of Foreign Affairs, Turkey.

Friday, 01 APRIL 2016

09.00 - 10.30: Plenary Session A: Global Powers and the International Setting (Room: Ankara Balo Salonu)

Speakers: Dr. Vadim Kozyulin, Russian Center for Policy Studies (PIR Center), Russia

Prof. Steven Blockmans, Centre for European Policy Studies, Belgium

Dr. Chen Yiyi, Shanghai Jiao Tong University, China

Dr. Richard Russell, Near East South Asia (NESAs) Center for Strategic Studies, U.S.A.

Prof. Saban Kardas, Center for Middle Eastern Strategic Studies (ORSAM), Turkey

10.30 - 11.00: Coffee and Networking Break

11.00 - 12.30: Working Groups Session I

North Africa and Levant (Room: Esenboğa 2)

Gulf (Room: Esenboğa 1)

South Asia (Room: Çankaya Salonu)

Central Asia (Room: Avrasya Business Center)

12.30 - 12.35: Group Photograph

12.35 - 14.00: Lunch (Anadolu Restaurant)

14.00 - 15.30: Working Groups Session II (Rooms: See Above)

15.30 - 16.00: Coffee and Networking Break

16.00 - 17.30: Plenary Session B: Refugees and Migration Trends (Room: Ankara Balo Salonu)

Speakers: Prof. Imtiaz Ahmed, Regional Centre for Strategic Studies (RCSS), Sri Lanka

Mr. Moussa Bourekba, CIDOB - Barcelona Centre for International Affairs, Spain

Mr. Hamza Shareef Hasan Al-Jubouri, Al-Nahrain Center for Strategic Studies, Iraq

Mr. Xavier Aragall, European Institute of the Mediterranean (IEMed), Spain

Prof. Basak Yavcan, TOBB University of Economics and Technology, Turkey

Evening: Buffet Dinner Available (Anadolu Restaurant)

Saturday, 02 APRIL 2016

09.00 - 10.30: Working Groups Session III

North Africa (Room: Emek Salonu)

Gulf (Room: Esenboğa 1)

South Asia (Room: Çankaya Salonu)

Central Asia (Room: Avrasya Business Center)

Levant (Room: Esenboğa 2)

10.30 - 11.00: Coffee and Networking Break

11.00 - 12.30: Working Groups Session IV (Rooms: See Above)

12.30 - 14.00: Lunch (Anadolu Restaurant)

14.00 - 15.30: Plenary Session C: ISIS and Radicalism in the NESAs Region (Room: Ankara Balo Salonu)

Speakers: Mr. Halimullah Kousary, Centre for Conflict and Peace Studies (CAPS), Afghanistan

Mr. Shahab Enam Khan, Bangladesh Enterprise Institute (BEI), Bangladesh

Maj. Gen. Mohammad Farghal, Center for Strategic Studies – KAADS, Jordan

Lt. Gen. (Ret.) Terry A. Wolff, Near East South Asia (NESAs) Center for Strategic Studies, U.S.A.

Ms. Fatma Ceren Yazgan, Ministry of Foreign Affairs, Turkey

Evening: ORSAM-Hosted Dinner in Ankara

Sunday, 03 APRIL 2016

09.00 - 10.30: Plenary Session D: Emerging Economic Landscape in the NESA Region (Room: Ankara Balo Salonu)

Speakers: Mr. Ermek Niyazov, Bank of Asia, Kyrgyzstan

Mr. Parvez Abbasi, Bangladesh Enterprise Institute (BEI), Bangladesh

Dr. Gawdat Bahgat, Near East South Asia (NESA) Center for Strategic Studies, U.S.A.

Mr. Fadi Farasin, Statistical, Economic and Social Research and Training Centre for Islamic Countries (SESRIC), Turkey

10.30 - 11.00: Coffee and Networking Break

11.00 - 12.00: Working Groups Session V

North Africa (Room: Emek Salonu)

Gulf (Room: Esenboğa 1)

South Asia (Room: Çankaya Salonu)

Central Asia (Room: Avrasya Business Center)

Levant (Room: Esenboğa 2)

12.00 - 12.30: Closing Plenary: Final Thoughts and Farewell Remarks (Room: Ankara Balo Salonu)

12.30 - 13.30: Lunch (Anadolu Restaurant)

Evening: Buffet Dinner Available (Anadolu Restaurant)

NESA

NESA, Washington, DC'deki National Defense Üniversitesi'nde bulunan, 30'dan fazla güvenlik uzmanından oluşan stratejik çalışmalar merkezidir. NESA'nın amacı uzun süreli ve karşılıklı yarar sağlanabilecek ilişkiler kurarak, güvenlik ile ilgili meselelerde bölgesel işbirliğinin gelişmesine katkıda bulunarak ve akademik ortamda, özgür ve samimi bir etkileşim sayesinde etkili iletişimin ve stratejik kapasitenin gelişmesine destek vererek Yakın Doğu ve Güney Asya'da güvenliği geliştirmektir.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelerine doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

©Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtılmamaktadır.

ORSAM

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr